

Bengt Göransson om populärvetenskapen

□ Föreningsmedlemmen **Bengt Göransson** höll, i sin egenskap av statsråd, ett föredrag vid en jubileumstillställning för Naturhistoriska riksmuseet den 11 september 1989. Där diskuterade han bl a frågan om populärvetenskap är möjlig. En debatt i det ämnet hade startats av **Sven Öhman** i Dagens Nyheter. (Se även ledarkommentar i Folkvett nr 2/1989.) Här följer ett avsnitt ur talet:

"Det var professorn **Sven Öhman** som provokativt inledde debatten genom att hävda populärvetenskapens fara; den gör det svåra alltför enkelt, den missleder i stället för att klarlägga, den kan t.o.m dölja i stället för att blottlägga och avslöja.

När jag först läste **Sven Öhmans** artikel blev jag lite tagen. Jag minnes ett besök jag gjorde för sex år sedan på Tekniska Högskolan i Stockholm. Svenska Kemistsamfundet höll öppet hus med anledning av sitt hundraårsjubileum, och jag gjorde en nittio minuters rundvandring på institutionen för organisk kemi.

Vandringen gav mig rika tillfällen att minnas mitt första besök på ett större kemiskt laboratorium någon gång i tidigt 1950-tal. Som tjuogoettårig reseledare hade jag följt deltagarna i en kemikongress när de besökte Svenska Cellulosaablagets laboratorium utanför Sundsvall. För latinstudenten var besöket fascinerande men helt obegripligt. Det puttrade och droppade i laboratoriets många glas. Någon som helst koppling mellan detta och det som skedde ute vid Östrandsanläggningen kunde jag inte se.

1983 kände jag samma storögda förvåning, när forskaren berättade om sina experiment som gett till resultat ett slags parfym som lockade till sig skadeinsekter. Effekten förstod jag, men tillvägagångssättet — att sätta handtag på molekyler, om jag minns rätt — var inte helt gripbart för den som inte läst mer kemi

än den gamla realskolans ettårskurs i oorganisk kemi.

Jag fick alltså viss sympati för professorns varning för den alltför långt gående förenklingen och kände mig ett ögonblick benägen att godta att jag ställdes utanför; det är kanske bra om de som begriper får begripa i fred. Men så läste jag vidare och fann en bild som fångade uppmärksamheten. Populärvetenskap är som att tro att man lär sig gå på lina genom att ofta sitta på åskådarpåsar på cirkus, sade han, och med det yttrandet väcktes jag till invändning.

Låt vara att man inte lär sig gå på lina genom att gå på cirkus, men man lär sig något annat, nämligen att förstå både konstarten och konstnären. För det i grunden sociala samhället, för det som i djupare mening kan betecknas som det demokratiska samhället är det faktiskt av värde att många förstår värdet av processer de inte själva kan delta i, att de ser och förstår vad en process leder till och varför processen är nödvändig, även om de inte kan analysera och skaffa sig kännedom om processens förlopp.

Gå på cirkus så förstår ni varför populärvetenskapen är nödvändig!"

—SOH

Förvillande förslag

□ Årets folkbildare och förvillare utsågs som vanligt i slutet av året. Årets Folkbildare blev medicinjournalisten **Gunnar Rosell** på Aftonbladet. Årets Förvillare den parlamentariska Alternativmedicinkommittén, som i oktober lade fram sitt slutbetänkande.

I kommittén har ingått politikererna **Aina Westin** (s), **Ingrid Andersson** (s), **Blenda Littmarck** (m), **Stig Andersson** (s) och **Anders Germandt** (s). Sekreterare var avd.dir **Björn Forsberg** och byråchef **Nils Östby**. De flesta sakkunniga som deltagit i arbetet — läkare, representanter från konsumentverket m.fl. — har lämnat hård kritik mot kommitténs slutbetänkande.

Ett stjärnfall

□ Den 20 november förra året presenterade tyska BILD-Frankfurt astrologiska förutsägelser för kända politiker, idrottsmän, artister m.fl. under rubriken "Deras tio lyckostjärnor".

Där förutspåddes ett lysande 1990 för direktören för Deutsche Bank, **Alfred Herrhausen**. Bland annat förutspåddes att han skulle kunna erbjudas en ministerpost i regeringen.

Tio dagar senare var **Herrhausen** död, mördad av terrorister.

(Källa:GWUP-Aktuell)

Res till Bryssel i sommar!

□ Den tredje europeiska CSICOP-konferensen planeras äga rum i Bryssel och starta 11 augusti i år. Temata blir parapsykologi, astrologi och "space-age religion". Mer information kommer.

na facket.
Henrik Skrak

Årets folkbildare

Föreningen Vetenskap och folkbildning har till Årets folkbildare 1989 utsett Aftonbladets medicinske journalist **Gunnar Rosell**. "Rosell står på patienternas sida, och granskar kritiskt såväl den etablerade som oetablerade sjukvården", heter det i motiveringen.

Till Årets förvillare utsågs den statliga alternativmedicinkommittén, som vill "legitimera behandlingsmetoder som inte håller för en kritisk granskning".

Mil

-JS